XXXVI. évf. Cluj-Kolozsvár, 1926. Junius 6. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BOROS GYÖRGY.

Ünnepek után.

A nagy ünnepek elmultak. Karácsony, Husvét, Pünkösd a multé már; a lélek azonban, amely ünnepelt, a mult értékeinek megbecsülése mellett a jövőt is célozta.

Kedves szánkázásnak, friss rügyfakadásnak, virág tavaszi illatának egymás után mondunk bucsut s minden figyelmünket és erőnket az eljövendő munkás nyár megélésére forditjuk.

„Kiünnepeltük magunkat“, lelkünk megfürdött az áhitat és komoly elmélyedés éltető vizében; megfürdött és megujhodott abban a tudatban, hogy jövő elhivatásában elég erős lesz a megpróbáltatások elviselésére s értékes cselekedetek végzésére.

Az ifjuság nevelőintézeteiben még számadás előtt áll, de már szorongva gondol arra a pihenésre, ami az iskola után a nagy természet diszes kertjében vár reá. Némelyik pihenésre, másik meg munkára — mert a székely gyermek télben eszét élesitgeti, nyárban pedig atyjának segit szorgos munkaközben s mig testileg dolgozik, müvelődik lélekkel, közelebb jut a jó ember megvalósitásához.

Gyermek és ifju barátaim, föl a nyári izomfejlesztő, kitartásra szoktató, idegeket helyrehozó munkára s ne feledjétek, hogy a mezei munka — nem hajtva tul — a legjobb kezesség a jövő esztendő sikeréhez!

Ünnepek után dolognak van helye s nemes munkára készt a gazdag természet.

Kedves olvasónknak a hosszu nyárhoz, szorgalmas munkához sok erőt, jó egészséget kivánunk, hogy legyen majd áldás bőven s Istennek áldása jusson olyan kezekbe, melyek megérdemlik azt.

Dr. K.

Unitarian school for the ministry
Berkeley
America California

TŰZHELY MELLETT

Ésaiás könyvéből.

5.

(Ésaiás 8: 17—19 és 29: 10—11. Dall. 184, vagy — változtatással — a 279.)

1. Felöltözéd a mély álomnak lelkét,
Világtalan szegény útszélre vert nép.
Látásod mint a lepecsételt irás,
Hallgat s ha szól, csak vádol, sejtet, — sirt ás.
Halottidézőktől kell tudakoznod
S nem Istenedtől kéred számon sorsod?!
[Halottidézőktől tudakolod
S nem Istenedtől, sorsod mint forog?!]

2. Az élőkért a holtakat vered fel,
Nem tudsz beszélni élő Isteneddel,
A suttogók, a sipogók szavára
Minek hallgat, kinek az Úr a vára?!
Elrejtezé bár bús arcát előled.
Pecsétes könyve csak beszél felőled:
[Elrejtezé bár bús arcát, ne félj;
Pecsétes könyve rólad is beszél:]

3. Bolyongni fogsz sokáig még a földön
S nem lesz sebedre aki írat öntsön,
Szorongatásod hosszu éjtszakáján
Csontodba mar a szörnyü leviáthán,
De könyvbe lesz felirva minden, minden,
Ne félj, remélj, lát mindent fent az Isten.
[De könyvbe ir mindent egy kéz, ne félj,
Lát mindent fent az Úr, remélj, remélj.]

Pálffi Márton.

Erős hit.

Nem félek, kétségbe nem esem,
Legyen bár sorsom mostoha,
Sujtson az élet, arcba vágjon,
Vészek, viharok ostora;
S ne legyen senki barátom,
Bajaimban aki szánjon:
Azért hiszem rendületlen,
Hogy el nem veszhetek soha;
Mert ki gondol az árvára,
Istennek lesz rám is gondja!

Lőrinczi Miklós.

Este van már...

Este van már, késő este,
Fáradt vagyok lefekszem,
Amig alszom viselj gondot,
S oltalmazz jó Istenem!

Szálljon álom szemeimre,
És szivembe nyugalom.
Csendes éjjel, szelid éjjel,
Ringasson, elaltasson.

Ha kél a nap, az ébredő
Virággal fölébredjek.
Jóságodért Téged áldva,
Dalban dicsőitselek!

Lőrinczi Miklós.

Elhagyott ház.

Patak mellett egy kis dombon
Még áll a ház üresen.
Fedélzete foszladozik
Fehér fala bomladozik
Napról-napra csendesen.

A hű lakó fecskemadár
Hűtelenül szállt tova.
Elhagyta az ereszalját,
A kis udvar némaságát
Pusztulását megunva.

Megszokta már a faluban
Szomszéd, rokon, jóbarát
S talán csodálkozva néznék,
Ha a romló-bomló hajlék
Visszakapná gazdáját.

Lakósai merre mentek?
A szél beszél csak róla
Akkor, midőn szábad szárnyon
Zúg keresztül tört ablakon
Fel-felsirva, zokogva.

Oh! volt benne vidám élet,
Meleg fészek, napsugár . . .
Lobbant a tüz kebelében,
Dobbant a sziv szeretetben, —
Nem volt mindig ily sivár.

Csendes este összejöttek
Jó emberek, rokonok.
A fonóban régi nóta, —
Leány, legény azt dalolta:
Mikor leszünk boldogok?

Boldog mikor lesz az ember?
Igen — kérdem magamban.
Lám — elhagytak meleg fészket
És biztatóbb reménységet
Vártak egy más országban.

Ahol küzdve együtt éltek
S Isten nevét tanulták,
Hol a bölcső-ének hangzott,
Szülő, gyermek csókot adott...
Azt a helyet elhagyták.

Idejöttem. — Már csak magam
Állok puszta házunkban.
Anyám hangját most is hallom,
Családunkat ujra látom, —
— Nem, — csak fájó álomban.

Roskadozó kicsiny hajlék,
Kik elhagytak, üzennek:
Ne várd őket mindhasztalan,
Idegenben elfáradtan,
Remény nélkül pihennek.

Szász Dénes.

---

*A serdülő kor és a szülők.**)

Ne ütődjenek meg, mélyen tisztelt hallgatóim, hogy én, az öreg ember, az ifjuságról akarok Önöknek beszélni. Erre nekem három okom is van. Egyik az, hogy az ember azzal szeret foglalkozni, arról gondolkodni és elmélkedni, ami maga óhajtana lenni, még akkor is, ha lehetetlen az, amit óhajt. A másik az, hogy én egy már meglehetősen hosszu közéleti pályát futottam meg s e hosszu idő alatt, akár az iskolában voltam, akár otthon, családom körében pihentem, mindenütt nagy gyermeksereg vett körül: már el sem tudom magamat képzelni egy nagy sereg környező gyermek nélkül. Volt hát alkalmam elég az ifjuság életével foglalkozni s megfigyelni testi és lelki fejlődését. Ugy vagyok ezzel, mint a vén cigány, aki csak egy nótát tud, mindig azt játsza. Harmadik és legfőbb okom pedig az, hogy az ifjuság az, amelynek a míveltségén és nevelésén, a lelki és erkölcsi kialakulásán fordul meg nemzetünk sorsa és jövője. Az ifjuság az a drága kincsünk, amelynek a megőrzése biztositja e földön nemzeti létünket, kulturális és erkölcsi javainkat, melyeket őseinktől örököltünk s melyeket egész állományban, sőt ha lehet, meggyarapitva kell utódainkra átszármaztatnunk.

Ez igazoló szavak után engedjék meg nekem, hogy szives figyelmüket rátereljem a mai ifjuság életének egy néhány feltünő jelenségére. Azon kezdem, hogy a mai, háboru utáni ifjuság nem az, nem olyan, mint a háboru előtti. Ne tessék megijedni: nem tartok én erkölcsi prédikációt, nem akarok én az elmult idők dicsérőjének és magasztalójának beállani. Ellenkezőleg: meglátom én a multak hibáit is és a jelen erényeit is. Csak rá akarom figyelmüket terelni néhány olyan jelenségre, amely feltünik nekem s azt hiszem, hallgatóim közül azoknak is, akik más társadalmi és erkölcsi légkörben nőttek fel. S e jelenségek feltárásával és kiemelésével az a célom, hogy azokat megértetni, megmagyarázni próbáljam. Ha az ifjuság életében tapasztalható e feltünő jelenségek okai fel vannak tárva, ha tehát látjuk, hogy a mai állapotok miből, hogyan fejlődtek, akkor sok mindent megértünk, ami előtt ma fejcsóválva, értetlenül állunk meg. S a megértéstől a megbocsátásig — már csak egy lépés van.

Azt hiszem, nem állok egyedül magamra azzal a tapasztalatommal, hogy a gyermekek s kiváltképen *a serdülő koruak fellépése és viselkedése a családban, az iskolában, a társadalomban ma más, mint régebben.*

A családban a gyermeki szeretet a szülők iránt nem olyan forró, nem olyan mindent legyőző hatalom, a szülők tekintélye nem föltétlen, hanem elég gyakran helyet ad a kétkedés és birálat elég erős és kiméletlen hangjának is; a gyermeki hála érzelme elég

*) Kolozson a Dávid Ferenc Egylet estélyén 1926 május hó 13-án tartott felolvasás.

gyakran hiányzik s bizonyos fanyar cinizmusnak ad helyet a serdülés korában, amely ilyen kérdésekben nyer kifejezést: ugyan miért is lennék hálás? Talán az életemért? Talán az ételemért és ruhámért, amiről gondoskodnak? Hát nem kötelességük ez?

És magatartásuk az iskolában? A tanítók és tanárok vagy nevelők iránti tisztelet is mind ritkább jelenség. Aki abban a helyzetben van, mint például én, hogy visszatekinthet az iskola belső életének három évtizedes multjára, csodálkozással fogja észrevenni azt a nagy különbséget, amely a harminc év előtti és a mai iskola tanulója között van. Értem itt különösen és elsősorban a tanár és a tanuló között levő viszonyt. Ezt a viszonyt csak akkor tudom áldásosnak és gyümölcsözőnek elképzelni, ha az a kölcsönös bizalman és szereteten épül föl, amilyennek lenni kell a szülők és gyermekek között. Ha ez a viszony a tanár részéről a hatalmi szón és a föltétlen engedelmesség követelésén nyugszik, akkor a serdülő ifju részéről dacot, ellenszegülést, vagy ami ennél semmivel sem jobb és értékesebb: elfojtott keserü érzelmek között szolgai engedelmességet vált ki. Egyaránt áldatlan helyzet mindkettő, melyekből nem születhetik semmi jó és áldás.

És az ifjuság magatartása a társadalomban, az élet mindennapi viszonyaiban?

El tudtuk volna-e képzelni harminc évvel ezelőtt pl. fiatalemberek és leányoknak közös fürdőben való időtöltését, hogy ne mondjam: flörtölését? Vagy egész napokon keresztül majdnem Ádám-kosztümben a strandon való napkúrázását, szintén közösen fiuk és leányok? Vagy elengedték volna-e apáink és anyáink leánytestvérünket magára a gavallérjával a korzóra, a boltba, a sétatérre, a szinházba vagy moziba, vagy barátnőjéhez? Vagy felvették volna-e abban az időben a nők a mai ruhákat, melyek túlságosan számolnak a szövetek drágaságával s azért alul is, felül is rettenetesen rövidek? Vagy megengedték volna-e szülőink leánytestvérünknek, hogy levágják hajukat bubifrizurára, hogy az ugynevezett etonfrizuráról ne is tegyek említést? Hiszen jól emlékszem, mi fiatal korunkban bizonyos szánalmas idegenkedéssel néztünk arra a szegény leányra, akit az orvos valami bőrbetegség miatt arra kárhoztatott, hogy a haját levágassa. Ez csak bizonyos olyan leányoknak volt akkor kiváltsága, akik nem éltek társadalmi életet.

De nem rajzolom tovább ezeket a fiatalság életében nekem legalább feltünő jelenségeket, mert azt gondolom, hogy ezek után és alapján már igazat adnak nekem abban, amit állitottam, hogy a mai ifjuság élete sok tekintetben elüt a régebbiétől.

Most szives engedelmükkel megpróbálom ennek okait feltárni, megmagyarázni. Mikor ezekről a kérdésekről gondolkoztam, olvasmányaim közben meglepetésként hatott rám, hogy a németországi ifjuság körében van egy elég hatalmas és méreteiben kiterjedt mozgalom, melynek célja: *az ifjui lélek sajátosságának megfelelő életforma, életstilus kialakitása.* Ezt ők *Jugendkultur*-nak

nevezik. Az egész mozgalom eredő forrása az az önmagában örvendetes tény, hogy *az ifjuság a saját maga becsének, értékének, élete öncéluságának tudatára ébredett.*

Tartozom ennek az állitásomnak magyarázatával. A sorsán gondolkodó ifjuság liberálisabb része a mult század kilencvenes éveiben azt a megállapitást tette, hogy a felnőtt nemzedék, amikor az ifjuság részére iskolákat szervez, tanterveket állit össze, foglalkozásának egész rendjét megállapitja s az ifjuságot e megállapitott keretek és formák közé hatalmi szavával beállitja s az állandó munka barázdájába kényszeriti és ott vezeti, mikor mindezt teszi, tulajdonképen visszaél a szokás és hagyomány adta hatalmával s erőszakot követ el az ifjuság sajátos lelki életén. Azt teszi ez, hogy az ifjuságot egészen más, tőle, lelkétől idegen célok szolgálatába állitja, midőn iskolái utján a fennálló társadalmi rend, az állam, a vallások engedelmes csatlósaivá akarja előkésziteni, kiképezni. Ez pedig visszaélés azért, mert az ifjuságnak az életét csak átmeneti állapotnak tekinti, amelyen minél hamarább át kell esni, amelyet minél gyorsabban le kell rázni, hogy idegen, lelkétől távol álló célok igájába állitsák. Ez az előkészités, ezek a formák és szükre szabott keretek az ifjuságot minden oldalról feszélyezik és nyomják, nem engedik a vidám és diadalmas életérzés teljes kialakulását és kivirágzását s az ifjui lelket lényegétől idegen gondolatok és célok szolgálatába kényszeritik.

Itt álljunk meg egy pillanatra. Mert ezen a gondolaton áll vagy bukik ez az egész forradalmi szellemü ifjusági mozgalom s általában az ifjuság nevelésének kérdése.

Maga az a gondolat, hogy az ifjuságot, a gyermekkort kimélni kell és a legönzetlenebb szeretet érzelmével lehet csak hozzá közeledni, nem uj. Már az ókor intuitiv bölcsesége kimondotta: maxima debetur puero reverentia: a gyermekkor iránt a legnagyobb tisztelettel tartozunk. És a Názáreti Mester lelkéből nem sok mélyebb és igazabb intelem származott: Engedjétek hozzám a kisdedeket, mert ilyeneké a menyország. Az ujabb korban pedig Rousseau, a nagy francia álmodozó hagyta végrendeletként a világra azt a talán legértékesebb tételét, hogy a gyermek- és ifjukor nem átmeneti kor, melyen át kell sietni, hogy a fejlődésnek egy magasabb fokára juthassunk, hanem öncél és önérték, melyet saját magáért kell becsülnünk, a maga adottságában védenünk és őriznünk és amelynek örömeit és vidám, teljes kiélési lehetőségeit öreges, fanyar és izetlen korlátozásainkkal nem szabad gúzsba kötni és keseriteni.

Ezt a megkötöttséget érezte az az ifjusági életének és becsének öntudatára ébredt nemzedék, mely a világháboru előtt meginditotta azt a mozgalmat, melyet „vándormadár“-nak neveztek el s melynek szélső hullámveréseit mi is megérezzük a fennebb ismertetett jelenségekben. Hát kétségtelenül igaz, hogy ez a mozgalom sok tekintetben szélsőségekbe tévedt és sok éretlen gondolatot termelt ki s az is igaz, hogy sok fiatalembernek megbolygatta és fel-

dúlta lelki egyensulyát. Hadd emlitsek meg egynéhány ilyen romboló forradalmi gondolatot.

Egyik szélsőséges és cinikusságában bántó gondolat, melyet azonban a mozgalomnak csak forradalmi szélső hivei ápolnak s mely a családra vonatkozik, az, hogy a szülőket, akik nem értik meg serdülő gyermekeik életformáit és vágyait, mint régi jó öreg butorokat a sarokba kell állitani és szánalommal vegyes elnézéssel és kimélettel kezelni, egyébként nem tekintve tiltakozásukra, élni a maguk életét s passziv rezisztenciával nevelni őket. Hiszen — mondják ők — nem is gondolják a szülők, hogy milyen könnyen és egyszerüen nevelhetők és vezethetők a gyermekek által.

Az iskolához való viszonyukban ilyen szélsőséges gondolatuk, hogy ők, az ifjuság szabja meg, a felnőttek, a tanárok kikapcsolásával, nevelésük és kiképzésük célját, útjait és eszközeit. Ennél a megszabásnál pedig nem vesznek figyelembe semmit, ami régi, ami hagyomány, ami szent, sérthetetlen és érinthetetlen önérték az ősöktől szállott ránk. A tanárokhoz való elviselhetetlennek érzett viszonyt pedig azzal akarják enyhiteni és szeliditeni, hogy *Anfang* („Kezdet“) c. lapjukban az iskolai élet és osztályterem minden mozzanatát, minden összeütközést tanár és tanuló között „*Klassenspiegel*“ („Az osztály tükre“) c. rovatban a legnyiltabb őszinteséggel és palástolhatatlan káröröммel feltárnak. Ezzel sikerült is a gimnáziumi Oberlehrer fogalmát a távolabb álló nagyközönség soraiban képtelenül gyülöletessé és ellenszenvessé tenni. Ha az ember ezeket a sorokat olvassa, az a gondolata támad, hogy nincs a világon képzett és mivelt tanár és nincs olyan tanuló, aki jókedvvel, önként és örömmel tanulna és teljesitené kötelességeit.

És végül emlitsem meg a mindennapi élet körébe eső viszonyok jellemzéséül még egy képtelen gondolatukat: a nuditas (meztelenség) iránt való előszeretetük és a nemek korlátlan szabad érintkezése.

Nem szükséges külön kiemelnem, hogy mindezeket a cinikus, szélsőséges és éretlen gondolatokat a legteljesebb mértékben elitélem és kárhoztatom s hiszem, hogy ez a mozgalom a maga végig nem gondolt gondolataival hasonló rombolást és pusztitást végzett sokak lelkében, mint a világháboru.

De másfelől hasznot is hozott ez a mozgalom. Az ifjusági mozgalom üdvös eredményeként könyvelik el Németországban azt, hogy a sörcsarnokok és kávéházak burschait, törzsvendégeit kiüzte a helyiségek áporodott levegőjéről a szabadba, a természet friss virágos ölére, megkedveltette a városi ifjusággal, amely elpuhult, természetellenes életet élt, az erdőt, a mezőt, a lankákat, a sziklákat, a madárdalt, a természet fenséges zenéjét, a falut, a népet a maga nemzeti, népi viseletével és szokásaival, a népdalt, a nép életét a maga egyszerü, őseredeti formájában. S ami különösen értékes vonás, ez az ifjuság önként, a maga elhatározásából, saját belátása alapján kimondotta magára az alkohol-tilalmat, sőt egyik-másik

alakulatában a dohányzást is eltiltotta hiveitől. Az önzetlen baráti és pajtási érzelmek alapján az egyenlő koruak között igazi testvéri, szivélyes viszony alakult ki, mely a háboru viharai, a lövészárok rettegései között is fennmaradt és éreztette hatását. E mozgalom nemcsak a fiuk, hanem a lányok lelkét is megbabonázta és hozzájárult ahoz, hogy ma a fiuk és lányok sokkal közelebbi, szivesebb és bizalmasabb viszonyban vannak egymással, mint a mi korunkban; a társalgás és érintkezésük módja fesztelenebb, hangja közvetlenebb. Sőt merem állitani, hogy a lányok fius öltözete és hajviselete jórészben e mozgalom gondolatköréből táplálkozik. Legnagyobb eredményét azonban magam részéről abban látom, hogy az érdeklődő világ figyelmét felhivta egy eddig majdnem miveletlenül hagyott terület tudományos kutatására a talált eredmények feltárására. Ez a terület pedig a serdülő kor lelkének a vizsgálása. És ez egyelőre rendkivül nagyjelentőségü eredmény.

A lélektan tudósai eddig csak a felnőtt ember és a kis gyermek lelkében lefolyó jelenségek vizsgálatával, elemzésével és magyarázatával foglalkoztak: a serdülő kor lelki jelenségeinek vizsgálata teljesen figyelmen kivül maradt. S gondoljunk csak rá, ennek a sajnálatos ténynek megfelel az a tapasztalat, hogy *az iskola és nevelés munkája a kivánalmakat annyira amennyire kielégiti a gyermekkorban és a felső, egyetemi oktatás utolsó éveiben is de teljesen eredménytelen és jóformán cserben hagy és csütörtököt mond a serdülés korában, a 15—20 életévek között.*

Ez az a kor, melyben tanár és nevelő, sőt ki merem mondani: apa és anya, legkevésbé tud közel férkőzni gyermeke lelkéhez. Ez az a kor, melyben az addig szülő és nevelő előtt bizalommal és őszinteséggel kitárt gyermeki lélek egyszerre bezárul, amikor az édes anya egy reggelen arra ébred, hogy leánya nem közli vele lelke legtitkosabb gondolatait, hogy a gyermekek zárkozottak lesznek, mint akiknek külön titkaik, elrejteni való gondolataik vannak. Ez az a kor, melyben a gyermek pillantása a külső világ szemléletétől befelé fordul, a saját lelkébe, a saját Énjébe, mikor felfedezi saját magát; hogy a környezetén kivül van valami egyéb is: saját maga, a saját élete. *És ez a felfedezés sokszor nagy megrendülésekkel, krizisekkel és belső konvulziókkal megy végbe.* Mert egy új világkép, egy új világegyetem alakul ki lelkében: a réginek a képe, melynek középpontján a család, az apa, az anya, az iskola álltak imádandó bálványok gyanánt, összeomlik lelkében, megsemmisül s ezzel szemben felépül egy másik világ, melynek középpontján mindent uraló napként áll megtalált ő maga, énje.

A régi világnak ez az összeomlása és az újnak megszületése a lélekben hasonlit a makrokozmus világkatasztrófáihoz, melyben naprendszerek születnek és omlanak össze, hasonlit világkulturák eltemetéséhez és újak felemelkedéséhez. Csoda-e hát, hogy e roppant erők konvulziókkal, pusztitással és épitéssel, erők széttörésé-

vel és újak formálásával járnak? Hiszen minden teremtés, minden születés kinokkal és szenvedésekkel jár és semmi sem érik ki erjedés és forrongás nélkül. Sőt minél tovább tart az erjedés, minél kritikusabb kilengések történnek az ifjui lélek e formálódó fejlődésében, annál gazdagabb és termékenyebb aratásra lehet kilátásunk.

Ha már most az apa és anya, vagy az iskola a serdülő ifju lelki kibontakozásának ezt a vajudását, ezt a sok szenvedéssel és kilengésekkel teljes folyamatot hidegen, megértés nélkül, sőt ellenszenves gyülölettel és szeretetlenséggel nézi: mi lehet ennek az eredménye? Ellenszenv és gyülölet a gyermek részéről, a legjobb esetben pedig közöny és elhidegedés. Értelmes szülőnek és tanitónak nem szabad idáig fejlődni engedni a dolgokat, hanem igyekeznie kell bepillantást nyerni a lelki növekedés és kibontakozásnak e titokzatos folyamatába, amit ha megért, más szemmel fogja nézni gyermeke magatartását. Ezek alapján mondottam az előbb, hogy a megértéstől csak egy kis lépés vezet a megbocsátáshoz. A szülőnek és tanitónak ilyen esetekben nincs egyéb teendője, mint félre- és hátrahuzódva észrevétlenül figyelni a lelki megszületés e folyamatát, ügyelni arra, hogy született káros ösztönök és veszélyes tehetségcsirák tulsúlyra ne jussanak, a fejlődés irányát erkölcsi veszedelmek közé ne vezessék és egyébként beavatkozás nélkül várni, türelmesen abban a gondolatban: itt vagyok, rendelkezésedre állok, mihelyt hivsz, mihelyt szükségesnek látod, hogy segitségedre és támogatásodra menjek.

Ne felejtsük el, hogy ez az a kor, melyben a serdülő az egyik lábával már kilépett a gyermekkorból, de nem érkezett még el a másikba. Ez az a kor, melyben érezni kezdi, hogy ő már nem gyermek s már tiltakozni kezd az ellen, hogy őt gyermekként kezeljék, hogy vele mint gyermekkel bánjanak. Am a környezete legtöbbször nem érti meg ezt a helyzetet. Otthon a családban az ilyen koru gyermeknek „az ostoba kölyök“, az iskolában „éretlen kamasz“ a neve, az ipari és kereskedelmi életben a megbizhatatlan „inas“ vagy „segéd“, szóval sehol sem teljes jogu egyén. Kilépett egy világból, melynek örömeit gyermeki vidámsággal élvezte és szürcsölte; tehát elvesztette ezt az otthonát. És be akar lépni egy másik világba, melyben még nem érzi magát otthon, még nem találja meg helyét, még idegennek és feszélyezettnek érzi magát s mi, a környezete, nemhogy szerető és megértő lélekkel segitséget és jóindulatu vezetést nyujtanánk neki, hanem ellenkezőleg: az átlépésnek amugy is nehéz és fájdalmakat okozó folyamatát erőszakos, meg nem értő, szeretetlen magatartásunkkal még megnehezitjük és elkeseritjük.

Mit tanulhatunk tehát ebből az igénytelen kis elmefuttatásból? Ha az elébb teljes határozottsággal tiltakoztunk ez ifjusági mozgalom éretlen gondolatai és cinikus kiméletlenségei ellen; most épen olyan határozottan azt is meg kell állapitanunk, hogy mi szülők és nevelők is — gyakran a legjobb akaratunk mellett —

vétkezünk az ellen a szent kötelesség ellen, mellyel gyermekeinknek, az ifjuságnak tartozunk. Ez a kötelesség pedig tárgyunkra vonatkoztatva azt jelenti, hogy igyekezzünk gyermekeink lelki fejlődését figyelemmel kisérni, a lelki jelenségek sokféleképen összekuszált szövedékét elemezni, megérteni. Ez a megértés aztán megbarátkoztat azzal a gondolattal, hogy a serdülés évei az a kor, mikor a nevelőnek és szülőnek a vezetéstől és irányitástól vissza kell lépnie s lassan-lassan, fokonként, évről-évre át kell adni a tért a gyermeki lélekben rejlő sokféle lehetőségek szabad kifejlődésének. Persze nem lehet minden szülő lélekbuvár s nem lehet minden szülőtől pszichologiai ismereteket követelni. De azt minden szülőtől elvárhatjuk, hogy szeresse a gyermekét s megértse, hogy a szülő a multat, a gyermek a jövőt, amaz a tényleges állapotot, ez a jövő lehetőségek virágzó és pompázó bőségét és gazdagságát képviseli. S azt is mindenki beláthatja, hogy a jelen uralma ideiglenes, melynek helyet kell engedni a jövő vágyainak, igéreteinek és várakozásainak. Ez a belátás ösztönszerüen sugalmazni fogja az ifjusággal szemben a helyes magatartás elveit.

De az ifjusághoz is van egy intelmem. Az a német ifjusági mozgalom, melyet fennebb vázlatosan ismertettem, semmi ellen oly határozottan nem tiltakozik, mint az ellen az állitás ellen, hogy akié az ifjuság, azé a jövő. Az *ifjuság gondozásának* (Jugendpflege) még a fogalmát is elutasitja magától, amely őt a betegápolásra emlékezteti; holott pedig ő nem beteg, hanem az élet legteljesebb erőiben gazdag. A mozgalom szellemi vezetője haragos indulattal hivja fel hiveit arra, hogy érezzék sértésnek azt, ha velük kapcsolatosan az ifjuság gondozásáról beszélnek.

Hát ez az a pont, amiben elvileg e mozgalommal ellentétes álláspontón állunk. Igenis, az ifjuság, mint valami nem kész, nem megállapodott, nem saját formájához jutott, vezetésre és irányitásra szorul. Ha a felnőtt nemzedék ezt nem ajánlaná fel és nem nyujtaná, maga kérné azt. Ez a vezetés pedig nem történhetik más irányba, más közösségbe és más hagyományok felé, mint amit a faji és nemzeti gondolat évszázadokra kitaposott, kiformált és megalkotott. A mi ifjuságunknak ezen a földön az a szent hivatása, hogy őrizze és ápolja azokat a kincseket, melyeket őseitől örökölt s meggyarapitva származtassa át az utódokra. Ez az a nagy cél, melynek érdekében az e földön élő magyarság vezetői hét év óta olyan keserves küzdelmet folytatnak iskoláikért. Ez az a cél, amelyet a magyar ifjuságnak meg kell értenie s melyért minden képességét az önfeláldozásig menő buzgalommal munkába kell állitania. Erre az ifjuságra nemzeti jövőnk geniusa tekint le s aggodalommal figyeli magatartását. Vigyáznia kell, hogy a nagy számadásnál méltónak találtassék.

Dr. Gál Kelemen.

☞ **Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny“ ingyen jár!**

NŐK VILÁGA.

Az Unitárius Nők Szövetségének a Romániai Kisebbségi Nők Központi Titkársághoz csatlakozásáról.

Midőn az Unitárius Nők Szövetségének választmánya csatlakozott a nem rég megalakult, nagy áldozatkészséggel, önzetlenül és szép eredménnyel dolgozó Romániai Kisebbségi Nők Központi Titkársághoz, alólirottat nevezték meg, mint az Unitárius Nők Szövetsége megbizottját az összekötő tisztségre. Első teendőm volt, hogy valamennyi egyházközségünkbe Ürmösi Károlyné főtitkár kisérő soraival felhivást küldöttem ki jelentkezésre és közöltem megbizatásomat. Ezt a felhivást az Unitárius Közlönyben megjelent jelentések alapján az egyes egyházközségekben már régebben megalakult Nők Szövetsége elnökeinek, részint pedig tiszteletes asszonyaink vagy nőtlen lelkészeink cimére küldtem el. Az eddig 4 hónap alatt Ürmösi Károlyné főtitkárhoz és alólirotthoz beérkezett válaszok száma 42. Nagyon sajnálom, hogy ezekkel együtt a többi egyházközségekről is még nem tehetek jelentést, de remélem, hogy a hiányzó válaszok rövid időn belül megérkeznek s akkor a következő Közlönyben folytathatom jelentésemet.

Ezidőszerint a kolozsvári központi alakulaton kivül 33 Unitárius Nők Szövetsége létezéséről van tudomásunk, melyek a következő elnöknők vezetése alatt működnek: Petrozsény Veress Béláné, Dicsőszentmárton Gvidó Béláné, Segesvár Ehrenwerth Ignácné, Marosvásárhely dr. Sárkány Miklósné, Nyárádgálfalva Halmágyi Jánosné, Nyárádszentmárton Fazakas Lajosné, Székelykál Darkó Erzsike, Vadad Bedő Árpádné, Firtosmartonos Katona Ferencné, Kiskede özv. Márton Samuné, Sz.-Keresztur Pap Mózesné, Tarcsafalva Katona Józsefné, Abásfalva Kádár Lajosné, Homoródalmás Ajtay Jánosné, H.-Jánosfalva Zsigmond Józsefné, H.-Keményfalva Kelemen Sándorné, H.-Szentpál Bencze Gáborné, H.-Szentpéter Bedő Miklósné, H.-Ujfalu Benczédi Pálné, Lókod Vári Domokosné, Okländ Pál Ferencné, Recsenyéd Gál Józsefné, Sz.-Muzsna Péter Sándorné, Sz.-Udvarhely Ébert Andrásné, Városfalva Báró Józsefné, Datk Szén Mihályné, Felsőrákos Kelemen Istvánné, Fogaras Bedő Ferencné, Olthéviz Kisgyörgy Imréné, Árkos, Brassó Preiner Péterné, Nagyajta Kovács Gáborné, Sepsikőröspatak Székely Kelemenné.

Ezek közül 15 Unitárius Nők Szövetsége a pontos adatokat is beküldötte és beszámolt összesen 1005 tagról. Elsőnek küldötte be ugy az adatokat, mint az irodai költségekhez való hozzájárulást a marosvásárhelyi Nők Szövetségének lelkes elnöknője. Őt követték a firtosmartonosi, homoródszentpáli, nagyajtai, nyárádszentmártoni,

udvarhelyi, homoródalmási és vadadi elnöknők, kiknek az irodai költségekhez való hozzájárulás beküldéséért ezuton mondok hálás köszönetet.

Sajnos, helyszüke miatt nem lehet közölni mindegyik lelkes csatlakozó nyilatkozatot, hanem közülük ezuttal csak a homoródalmási elnöknő kedves, megható sorait hozom nyilvánosságra, melyek azt hiszem, mindnyájunk munkakedvét fokozzák és a közügyekben dolgozó lelkes nőinknek kárpótlást nyujtanak fáradságukért és azokért a kellemetlenségekért, melyeket bizony sokszor el kell viselniök.

A Romániai Kisebbségi Nők Tek. Központi Titkárságának
Kolozsvár.

Távol minden kultur központtól, igaz örömmel vettük a hirt, hogy mi egyszerü falusi asszonyok is, tagjai lehetünk a Romániai Kisebbségi Nők Szövetségének. Megértjük és megérezzük ennek nagy fontosságát és egész lelkesedéssel kivánunk csekély erőinkkel, minden igaz ügyben Központi vezetőinknek segitségükre lenni.

Itteni D. F. Nőegyletünk állandóan munkálkodik s vasárnap estvénként tartott összejövetelein mindig változatos és hasznos műsor gondoskodik a nagyszámu közönség időtöltéséről s ezenkivül még sokféle társadalmu mozgalmat is segit a célhoz. Egyletünknek 180 tagja van s ezek nevében van szerencsém 360 leit az irodai költségekre küldeni.

Ezek után el nem mulaszthatjuk kifejezni a mi közelebbi D. F. egyleti vezető nőinknek hálás elismerésünket és köszönetünket, a miért a mai nehéz időkben is éber előrelátással, mindig megtalálják az utat és soha el nem mulasztanak semmit, hogy mi szegény unitáriusok is az ország közszellemének munkásai lehessünk.

Fogadják mindnyájan igaz, szeretetteljes ragaszkodásunkat és mélységes tiszteletünk kifejezését, mellyel vagyunk a homoródalmási D. F. Nőegylet (Nők Szövetsége) nevében:

Ajtay Jánosné s. k.
elnök.

Ha ilyen asszonyok gárdájával rendelkezik az Unitárius Nők Szövetsége, akkor nyugodt lelkiismerettel lehet tagja az angol és amerikai unitárius és más szabadelvü keresztény asszonyok világszövetségének is, mint akik elsősorban hiven megtették kötelességüket hitük és nemzetiségükkel szemben.

Kérjük, hogy vidéki unitárius nőink mindig figyelmesen olvassák az Unitárius Közlönyt és benne a Nők Világát; ott találni fognak a Romániai Kisebbségi Nők Központi Titkársága által leadott cikkeket, melyekből látni fogják a nők munkáját világszerte és mindenki megvalósithat belőle lakóhelyén annyit, amennyit az ottani viszonyok megengednek.

A németek az elvesztett háboru után azt mondták: „dolgozzunk és ne essünk kétségbe.“ Biztosak lehetünk abban, hogy ha mi is ezt válasszuk jelszavunknak, gyermekeink egy jobb jövőt fognak megérni és a világ uj alakulása szerint is meg fogják állani helyüket mint jó unitáriusok és mint jó magyarok.

Dr. Mikó Lőrincné.

*

A Romániai Kisebbségi Nők Központi Titkársága ezuton köszöni a marosvásárhelyi Unitárius Nők Szövetségének 64 leu, a firtosmartonosinak 25, a homoródszentpálinak 137, a nagyajtainak 60, a nyárádszentmártoninak 40, az udvarhelyinek 60, a homoródalmásinak 180 és a vadadinak 25 leu adományát irodai költségekre.

Báró Huszár Pálné.

*

A kolozsvári Unitárius Nők Szövetsége pénztárába befizetett a homoródalmási U. N. Sz. 180 és a vadadi 25 leu hozzájárulást irodai költségekre. *László Gyuláné.*

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Missziói munka.

A templom.

Ott voltam az Ur házában, a templomban. Ritkán maradok el, mert érzem, hogy a templom befolyására és irányitó erejére szüksége van életemnek. Hallgattam a prédikációt s mintha egész lényem ujjászületett volna az abban foglalt gondolatok hatása alatt. Az imádság alatt magamba szálltam s ez olyan üditőleg hatott reám. Mindig szerettem a templomot, de mintha most jobban kivánkoznám oda. Valósággal rosszul esik, ha nem lehetek ott.

Magányos pillanataimban elgondolkozom a templomról, mely magasba emelkedő tornyával ugy kiemelkedik a többi házak közül. Keresem jelentőségét, hivatását, célját. Minél többet foglalkozom vele, annál jobban erősödik meggyőződésem, hogy a templom drága kincs az embernek. Nem lehet tagadni, hogy a közös imádkozásban s az ige hallgatása által mélyebb lesz az öröm, szentebb a fájdalom, enyhül a bánat, erősödik a hit, megnyilik a vigasztalás utja, derül az élet világossága, fejlődik a jellem. A templomszerető ember közelebb érzi magát Istenhez, közelebb embertársaihoz s inditást nyer lelkében szép és nagy feladatok megoldására is.

A szép és igaz életre, az emberi jellemvonások szépségének, isteni erejének megéreztetésére valójában a templomon keresztül vezet az ut. Csalódásaink, elhagyatottságunk, nehéz szenvedéseink közepette itt kell, hogy megszülessék az önmagunkra utaltságnak és az önmagunkban való bizalomnak az érzete. Itt kell hogy erősödjék az összetartás tudata, melyből méltó tettek származnak künn az életben. Itt kell tanulni, becsülni a multat, ápolni a jobb jövő reményeit, hogy a jelennek kitartó ereje meglegyen.

Oh, a templom ma több, mint volt azelőtt. Egyedüli bizalmas, meghitt találkozó hely, ahol nincs titkolni valónk, hol az élet tülekedése elmarad, hol a szivek egymásra találnak s a lelkek egy közös elszakithatatlan szent láncban egyesülnek. Ma mindenkinek meg kellene tanulni, hogy amikor szól a harang, azt mondja: „Oh jöjj az Urnak házába buzgón imádkozni.“

Megfigyelem időről-időre, hogy kik vannak a templomban. S látnom kell, hogy csak egy gyülekezet tagjai közül is mily sokan hiányoznak következetesen. Sokan vannak, kik nem értik meg a harang beszédét; zengő szavára sem mozdul meg szivük. Mert vannak ma is büszke, gőgös, önző lelkü emberek, kik ugy el vannak telve magukkal, hogy lelki alázattal nem kivánkoznak Isten szine elé, kitől van mindenük. Vannak, akik tudásukra, nagyobb értelmi erejükre hivatkozva tartják feleslegesnek magukra nézve a templomot s lenéző mosolygás közben fosztják meg magukat attól az édes, megnyugtató, üditő érzéstől, melyet az élet annyi nyugtalansága és kellemetlensége között a templom ad a küzdő embernek. A gazdagot talán gazdagságának több gondja, avagy felületes életmódja és könnyelmü gondolkozása, a szegényt sokszor szegénységének érzete tartja távol az Ur házától.

Ezért van annyi hiány a szeretetben, annyi fogyatkozás a jótettekben. Ezért van az életben annyi nyers indulat és durva érzés, annyi önzés, hitetlenség, érzéketlenség; itt hangos mellveregetés, ott hiusági bántalom, itt haszontalan dicsekedés, ott lesujtó csüggedés, kevés kitartás és akaraterő, annál több gyötrődés és nyomoruság. És igy lesz, igy kell, hogy legyen mindaddig, mig az emberek közül oly sokan Isten nélkül, vallás nélkül s ma már fájdalmasan mondhatjuk, hogy annyian jellem nélkül járják az élet útait. Igy lesz, mig a próféták és igazán nagy lelkek vonzódása Istenhez és mély bizalma s az evangelium határtalan szeretete jobban Isten képére nem formálja a sziveket. Türelem, megnyugtató érzés, élő hit helyett panasz és zúgolódás, nyomoruság és kétségbeesés lesz az életünk, mert üres marad a lelkünk, mig a templom csendje, áhitata és fölemelő érzése arra az őszinte vallomásra nem indit, hogy *„még a te itéletidnek útában is, Uram, téged várunk“*, téged keresünk! (Ézs. XXVI. 9.)

Jól mondják, hogy minden rosszban van valami jó is. Ez a jó ma csak az lehet, hogy Isten itéleteinek a sujtolása rendre talán kiemel a felületes élet és könnyelmü gondolkozás világából s valami szentebb, valami mélyebb érzés alapján magunkhoz és Istenhez térit. Miként egykor a prófétákban és szenvedő népükben: új vért és új lelket önt belénk; miként a Jézus önbizalma: új tettekre hevit. Megtanit arra, hogy szomoru világunknak derengő fényét elsősorban a templomszeretettől várhatjuk. Mert az élet megújuló bizalmának, kitartó erejének és diadalmas hitének onnan kell kiindulni. Ezért volt a régi zsidók előtt olyan szent a templom annyit sanyargatott életükben. Ezért volt Jézusnak is első dolga a

templomba menni, valahova megérkezett. Ezért épült az egész világon, minden városban, minden faluban s még puszta helyen is annyi templom, mert annak szükségét, építő erejét s az életre kiható áldását minden időben érezték s különösen megbecsülték az emberek.

Oh akit a templom, egész életünk és lelki világunk ma már csaknem egyedüli központja, ma sem vonz magához, az találhat ezer kifogást eljárása igazolására, de még olyan lelkes magyarázata is alig több az evangeliumban emlitett vendégségben kináltak mentegetődzésénél: „Szántóföldet vettem és ki kell mennem, hogy azt meglássam . . . Öt iga barmot vettem és elmegyek, hogy azokat megpróbáljam . . . Feleséget vettem és nem mehetek . . ." Igen, igen, kifogást és mentegetődzést lehet találni, aki találni akar mindenképen. Milyen boldogok, akiknek nem kell ilyesmi után törni magukat!

. . . Ott voltam az Úr házában, a templomban. Az ének, az ima, a szentlecke, a prédikáció mind ujabb inditást adott, hogy onnan soha el ne maradjak. *K.*

Anyák tiz parancsolata. 1. Minden családos anya örvendjen, hogy anya. 2. Az anya teremtsen édes otthont. 3. Az anya legyen gyermeke eszményképe. 4. Az anya naponta dolgozzék legalább 8 órát. 5. Az anya legyen mértékletes. 6. Az anya legyen vallásos. 7. Az anya otthon érezze magát legjobban. 8. Az anyai szeretet legyen okos. 9. Az anya semmiféle divat kedvéért ne feledkezzék meg, hogy ő első helyen anya. 10. Az anya legyen mindig türelmes.

Apák tiz parancsolata. 1. Szeresd nődet, mint tüzhelyed őrangyalát. 2. Becsüld meg nődet, mert ő gyermekeid édesanyja. 3. Soha ne légy durva a nődhöz, mert ez azt mutatja, hogy nem szereted gyermekeidet. 4. Ne feledd, hogy a nő gyöngeségét a férfi ereje pótolja. 5. Óvakodj a szeszes italoktól s ha érzed, hogy a szesz elvette eszedet, addig ne menj haza, mig ki nem józanodol. 6. Gyermeked nevelésében légy segitségére nődnek. 7. Ne feledd, hogy fiad olyan akar lenni, amilyen te vagy, tehát igyekezz minta ember lenni. 8. Törekedj arra, hogy fiad külömb ember legyen az apjánál. 9. Szoktasd gyermekeidet munkásságra. 10. Vallásos buzgóságoddal légy papja családodnak.

Aranylakodalom Homoródujfalun. Április hó 25-én Benedek András (Nagy) és neje Dakó Zsuzsánna házasságkötésök ötvenedik évfordulóját családi és baráti körben megünnepelték. E kedves ünnepélynek egyik nevezetessége egy régi kereszturi osztálytársnak: Dr. Boros György főjegyzőnek közvetlen meleg levele, melyet az ünneplő házaspárhoz intézett s ott helybeli lelkész felolvasott. Ugyancsak megható volt egy másik osztálytársnak: Sán-

dor Gergely kénosi lelkésznek megáldó beszéde, aki jelen volt ezen az ünnepségen. Benedek András (Nagy) nemcsak Ujfaluban, hanem az egész Udvarhely-megyében nagy tekintélynek örvend; az egyházközségnek 16 éven át volt szorgalmas és hűséges gondnoka s egy izben a törvényhatósági bizottságnak is tagja volt. Ez alkalommal az egyházközség számára 3000 lei alapitványt tettek. Az Isten éltesse még sokáig a derék házaspárt jó erőben és egészségben, hogy még soká szolgálhassák a jó ügyet!

Dicsőszentmártonban 1926. ápr. 18-án délután 4 órakor vallásos délután volt, melynek kedves tartalmat adott: 1. Gvidó Béla esperes imája, 2. gyülekezeti ének, 3. dr. Pálffy Ferenc ügyvéd, köri D. F. E. elnök előadása az unitárius összetartásról, 4. Czikra Juliánna, Nagy Juliánna és Hunyadi Anna harmónium kiséret mellett előadott három szólamu éneke, 5. Gvidó Béla esperes bibliaolvasása és magyarázata, 6. Nagy Juliska szavalata, 7. Fazakas József és Czikra József énekduettje, melyek után Gvidó Béla esperes szives szavakkal köszönvén meg az érdeklődést, a jól sikerült ünnep az „Erős várunk nekünk az Isten“ kezdetü ének énekelésével véget ért. Ezek után a közönség jelenlétében a küküllői unitárius egyházköri Dávid Ferenc Egylet választmánya látogatott gyülést tartott, melyen megjelent dr. br. P. Horváth Arthur köri felügyelő gondnok, egyházi D. F. Egyleti elnök ur is. Gyülés tárgya a püspöki látogatás alkalmával rendezendő D. F. Egyleti gyülés megbeszélése volt. Jelen voltak a helybeli D. F. E. és a nők szövetsége több tagja, illetve vezetősége is, akikkel egyetértve, illetve akiknek bevonásával bizottság küldetett ki az előintézkedések megtételére. Gvidó Béla esperes ismertette a dicsőszentmártoni nők szövetsége 1925. évi munkásságát. Felhivta a figyelmet a küküllői egyházkörben a lelkészkör által már anyagilag is megalapozott azon mozgalomra, hogy *körünkből egy arra érdemes szegény fiut tanittassunk, megemlékezvén arról e helyen, hogy dr. br. P. Horváth Arthur ur ehhez évi 1000 leu évenkénti összeggel kiván hozzájárulni, amiből az első évi 1000 leut már be is fizette.* Egyházközségek felhivandók a mult szezon munkásságáról való jelentéstételre. A vallásos délután és a választmányi gyülés arról tett bizonyságot, hogy vannak dolgozni akaró és dolgozó lelkek. *B.*

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Dr. S. Byron Snow montreali unitárius lelkész, akire olvasóink bizonyára kedvesen emlékeznek, mert ő volt annak az amerikai segélybizottságnak az elnöke, mely 1920-ban minden unitárius egyházközséget meglátogatta, f. évi junius 1-től kezdve lelkészi állásáról lemondott. Kanadából visszatér ujra az Egyesült-Államokba s bár több helyre hivták lelkésznek, ő ily állást egy évig sehol se vállal. Pihenni akar egy évig, mert a sok intenzive munka kifárasztotta.

Egyleti élet és munkásság.

Dávid Ferenc Ifjusági Egylet Brassóban. Amint őszinte örömmel értesülünk, Brassóban a D. F. Nőegylet mellett megalakult a Dávid Ferenc Ifjusági Egylet. Ugy tudjuk, hogy ezzel régi terv valósult meg, melyet különösen a helyiség hiánya akadályozott. Most már remény van arra, hogy az egyházközségnek rövid idő alatt az ujonnan vásárolt házban saját helyisége lesz. Megmozdult tehát az ifjuság is, hogy a szebb jövő munkában találja. Megalakitotta a maga ifjusági egyesületét, melybe csak konfirmált növendékeket vesz fel tagul egyelőre. Belépésre senkit sem kényszeritenek, de aki tag lett, annak a szabályokhoz alkalmazkodnia kell. Tagsági dij havonta 10 L. Valószinü, hogy rövid idő alatt az egylet pénztára terhére minden tag részére megrendelhetik az Unitárius Közlönyt. Az egylet ügyeit maguk intézik. A tisztviselőket maguk közül választották. A lelkész csak felügyel és legfeljebb irányit. Remélhetőleg rövid idő alatt a tagok száma megszaporodik s az ifjuság olyan munkát fog kifejteni az egyházközség életében, melyre egykor mint apák és anyák büszkék lesznek. Az egylet titkára különben az alábbi levélben jelentette be a főhatóságnak a megalakulást:

Tekintetes Főhatóság! Régi álmunk vált valóra az elmult héten. Megalakitottuk a brassói Dávid Ferenc Ifjusági Egyletet. Ez az egyesület egy ujabb haladást fog jelenteni egyházközségünk életében. Mert amig a brassói unitárius ifjuság elszórtan élt, addig a jövő nemzedéktől nem sokat lehetett várni. De igy, hogy egyesületbe tömörülhettünk és már ifju korunkban dolgozhatunk egyházunkért, reményeink lehetnek a jövőre nézve is.

A május hó 2-án megtartott alakuló gyülésen megjelent 19 leány és 8 fiu. A közösen megválasztott tisztikar névsora a következő: elnök lett Bálint János, alelnök Balogh Irén, titkár ifj. Szabó Sámuel, s. titkár Daczó Irén, jegyző Kovács Zoltán, s. jegyző Szabó Juliska, pénztáros Benedek Róza és ellenőr Deák Ferenc.

Az egyesületbe belépett tagok kötelezik magukat, hogy havonta legalább kétszer résztvesznek a vasárnapi istentiszteleten. Egyesületünk további céljai: önképzés müsoros gyülések tartása által, egyházias és vallásos érzés ápolása, egyházunk előbbrevitele, az erkölcsös élet gyakorlása, egyházi énekek megtanulása stb.

Az egyesület megalapitásának érdeme Kovács Lajos tiszteletes úré, kinek e helyről is hálás köszönetet mondunk.

Brassó, 1926. május 4.

ifj. Szabó Sámuel
titkár.

A Dávid Ferenc Egyletekhez. A D. F. E. elnöksége az egyházközségi Dávid F. egyleteket, Nőkszövetségeit, ifjusági köröket beérkezett kérdésekre értesiti, hogy mindenik ilyen alakulat — a dolog természete szerint — 500 L. alapitói dijat fizet Kolozsvárra az anyaegyletnek. Ezért az Unitárius Közlönynek egy köteles példánya jár. Azonkivül a tagok, vagy egyenkint vagy csoportonkint megrendelik a Közlönyt évi 40 Leuval.

A kolozsvári Unitárius Kollégium „Ferencz József Unitárius Kör“-ének 1925—26. iskolai évi müködéséről. A „Ferencz József Unitárius Kör idei müködése is méltóan sorakozott az előbbi év sikeréhez és eredményéhez. A kör tagjai a három felső osztályba járók voltak. Az év folyamán 24 ülést tartottunk, melyek rendes, rendkivüli, alakuló, disz, vándor és záró gyülések voltak. A gyüléseken eredeti prédikációkkal, imákkal, beszédek és imák elmondásával, felolvasásokkal, szavalatokkal és zeneszámokkal szerepeltek a lelkes tagok. Az év folyamán tartottunk prédikáció versenyt és vitatkozásokat is. Diszgyülésünk kettő volt, melyben a kör nyilvánosan áldozott két elhunyt nagy unitárius ember emlékezetének. Az előbbit Dávid Ferenc vallásalapitónk, az utóbbit Péterffy Dénes néhai paptanár emlékezetére tartottuk. Vándor gyülésünk csak egy volt, a tordai egyházközség meghivása folytán, itt istentisztelettel egybekötött müsoros ünnepélyt tartottunk Dávid Ferenc vallásalapitó apostolunk emlékére. Ugy a kollégium önképzőkörével, mint a teológiai önképzőkörrel szoros kapcsolatot tartottunk fent. Egy fontos mozzanatról kell még beszámolnom, amely körünket az év folyamán érte. A kör egyhangu elhatározással az unitárius kört méltóságos és főtisztelendő unitárius püspök tiszteletére „Ferencz József Unitárius Kör“-nek nevezte el. Ez az elnevezés sok és sulyos kötelességeket rótt elébünk, mert most egy olyan név áll előttünk, akit minden unitárius ifju követhet és követnie kell, hogy megállhassa helyét ugy is mint jó unitárius, de ugy is mint becsületes magyar ember. Ugy az egyházi Képviselőtanács, mint a kollégium igazgatósága örömének kifejezésével adott engedélyt az elnevezésre. Pályázatokat a kör az önképzőkörrel egyetemben tüzött ki. Az év folyamán lelkes munkásságot kifejtett tagok a kör elnöke és jegyzője méltó jutalomban részesültek. Nagy céljaink voltak, erős nehézségekkel és kötelezettségekkel kellett megküzdenünk, az eredmény is megvolt kinél-kinél az elvégzett munkának megfelelően. Istenbe vetett erős hittel kezdtük meg munkánkat és az ő áldását kérjük az elvégzett munkánkra is..

Fekete László.

A székelykereszturi Kör Dávid Ferenc Fiókegylete f. é. április 27-én Siménfalván tartotta meg tisztujitó közgyülését. A közgyülést templomi ünnepély előzte meg, amelyen nagy számban voltak jelen a vidék belső emberei és asszonyai, ugyszintén világiak is. Az ünnepélyes istentiszteleten imát mondott Pál Dénes

siménfalvi, egyházi beszédet Péter Ödön tordátfalvi lelkész; az éneket Gálfalvi Péter kadácsi kántortanitó vezette. Az ünnepély keretében felolvasást tartott Péterffy Albert kereszturi ügyvéd a boldogság feltételeit s az élet szépségeit fejtegetve, megkapó gondolatokkal bilincselte le a hallgatóság figyelmét. Kellemes énekszámmal szerepelt Jánossy Józsefné; hatásos szavalatokkal Katona Ferencné és Jánossy Jolánka. Két izben énekelt a „Nyikómenti dalárda“ változatos dallamu darabokat. Műsor után Pap Mózes elnök megnyitotta a közgyülést; Boros Jenő titkár pedig felolvasta jelentését, amely az egylet négy évi munkásságáról adott számot. Ezen idő alatt alakultak meg a legtöbb egyh. község helyi D. F. egyletei s nőkszövetségei. A f. egylet tartott 13 vál. ülést, 2 közgyülést s három nagyobbszabásu estélyt; ezek jövedelméből s az egylethez küldött adományokból szép összeget forditott az egylet elsősorban a főgimn. szegény tanulói javára. Misszióját gyülései s estélyei alkalmával tartott felolvasások, egyh. beszédek, szavalatok, ének- és zeneszámok s szórakozást nyujtó darabok előadása által igyekezett teljesiteni. Ezen munkában a nők szövetségei igen nagy segitségére voltak az egyletnek, első helyen székelykereszturi D. F. nőkszövetsége. Ezután a közgyülés megválasztotta új tisztikarát: Elnökké Pap Mózes tb. igazgató korábbi elnököt, alelnökökké dr. Szolga Ferenc és Péter Ödön afiait és Katona Ferencné úrnőt; titkár lett újból Boros Jenő tanár, jegyző Máthé Sándor lelkész, pénztáros Kendi István tanitó. A választmány szintén újjáalakult. Az újból választott tisztikar munkássága elé bizalommal tekint mindenki; Isten áldását kérjük az új ciklus egyleti tevékenységére.

Marosvásárhelyi hirek. Nőszövetségünk választmánya e szezonban még egy utolsó teaestélyt rendezett ápr. hó 10-én a Transylvania étteremben. Ez alkalommal nemcsak unitárius, hanem más vallásu közönség is igen szép számban jelent meg. A műsort dr. Kerekes Istvánné beszéde nyitotta meg s a konferálást is ő végezte. Zsakó Ágica bájos kis Matyó-lánynak öltözve, vidám dalokat adott elő, óriási tetszést aratva. Páll Lajos monológja után Herszényi Ferkó nótázása szintén meleg tapsokat kapott. Műsor után Rössler Lászlóné urasszony és Horváth László úr modern szalon-táncokat mutattak be. A társaság a hajnali órákig maradt együtt a legvidámabb hangulatban és egy kellemesen eltöltött este emlékével távozott. A finom süteményeket, teát, cukrot Egyletünk választmányi tagjai adták össze, fogadják ez úton is hálás köszönetünket. Hála és köszönet illesse különösen Platz Ferenc urat, aki a szép meghivókat és teajegyeket ajándékozta és bár nem unitárius, tevékenységével nagy segitségünkre volt és van mindenben.

Dr. K. I.-né.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Vargyasi id. báró Daniel Lajos.

Váratlan, megható hir rázta fel folyó évi április 30-án a kora reggeli órákban Vargyas község lakóinak rendes, megszokott nyugalmát: id. báró *Daniel* Lajos nagybirtokos, az unitárius egyház Főtanácsának tagja, isk. f. ü. gondnok, az udvarhelyi kör volt felügyelő- és a vargyasi egyházközség első gondnoka életének 70-ik évében váratlanul meghalt. A kedves, jó ember a tél óta bár gyöngélkedett, mégis megdöbbentő volt váratlan halálesete, mert hiszen az azelőtti napokon, sőt még életének utolsó napján is kedélyesen társalgott.

Halálának hire mindenfelé nagy részvétet keltett, hiszen mindenfelé kedvelték egyszerü, természetes jelleméért és gyakorlati életelveiért. Tetteit mindig gondos előrelátás és jól megfontolt számitások előzték meg akár magán, akár közhasznu munkásságot végzett. Életének majdnem minden idejét gazdaságának gyarapitására, annak okszerü vezetésére szentelte, de azért a közélet mezején is buzgón tevékenykedett, mikép elődei, a nagy Danielek.

Hogyha fajunk és egyházunk sorsa, multja, jelene és jövője jött szóba, szeme felvillant, ajka beszédes lett, lelke szárnyat öltött és beszélt róluk hévvel, igaz szeretettel. Szerette faját, szerette vallását, egyházát. Egyháza az unitárius egyház volt, melyhez jó és balsorsban egyaránt örökké hü maradt a nagy Daniel-család. Lelkesedéssel szólott annak multjáról és meleg érdeklődéssel viseltetett jelenlegi nehéz sorsa iránt.

Egyházközsége ügyeinek intézésében mindig részt vett, tisztes alakja becsülés tárgya volt s szava a tanácskozások alkalmával a legtöbbször döntő hatással birt. Ámde nemcsak szava, tanácsa volt, hanem áldozataival is mindenkor előljárt. Egyháza és egyházközsége oltárára tett áldozatai, sokféle adományai közül csak egyre utalunk: midőn az elhunytnak édesatyja meghalt és ő hazaköltözve, a gazdaságot átvette, egy nemes gyakorlatot vett át tőle örökül: évről-évre egész haláláig szeretettel szolgáltatta az urasztalára a szeretetvendégséghez szükséges urvacsorai bort. Ugy, hogy már félszáz évnél hosszabb időn át az ő családja látta el azzal az urasztalát. És még hány alapitvány és kegyes adomány tesz bizonyságot ne-

mesen érző lelkéről és jó szivéről, amelyek által az ő emléke örökké élni fog.

Az általános részvét és tisztelet meg is látszott a temetésén, mert nagyszámu közönség jelent meg a vargyasi unitárius templomban, ahová ravatalozva volt, hogy családi sirboltjához kisérjék a vargyasi Daniel-család nagynevü elődeinek utódát.

Temetésére az E. K. Tanács dr. Boros György főjegyzőt küldötte ki, aki a templomban tartott bucsubeszédet az unitárius egyház nevében egykori osztálytársa és a sirig hü barátja felett. Az udvarhelyi egyházkör nevében Pál Ferenc esperes a sirnál emlékezett meg az elhunytról, ahol még Gálfalvy Sámuel igazgató a székelykereszturi főgimnázium tanári kara és ifjusága nevében, mint szeretett iskolai felügyelő-gondnokuktól és Felcser Lukács körjegyző pedig mint Vargyas község első polgárától vettek fájó bucsut. A temetést Kisgyörgy Sándor tb. esperes végezte nagyszámu közönség őszinte részvéte mellett.

Pihenjen békén, csendesen és legyen áldott örökké emléke!

Fekete József iszlói unitárius lelkészt mély csapás érte. Veje, Kerestély János égei református lelkész, május hó 8-án a székelyudvarhelyi közkórházban hosszas szenvedés után elhalt 39 éves korában, mély gyászba boritva ezzel a családot s hátrahagyva ifju nejét, akivel háromévi boldog házasságban élt és hátrahagyva két kis fiu árváját. Részvétünket nyilvánitjuk.

Halálozás. Május hó 2-án temettük el Kökössy Károly vasesztergályos ifjut, aki a nemrég elhunyt Kökössy Mihály tordátfalvi törekvő lelkésznek fia volt. A temetési szertartást dr. Kiss Elek teol. dékán végezte. A sirnál dr. Borbély István kollégiumi igazgató mondott bucsuzót. Az intézet növendékei gyászdalokat énekeltek. A bánatos özvegynek s a három testvérnek Isten adjon vigasztalódást.

Gálfi Mihály magyarzsákodi unitárius lelkész még ifjan, 40 éves korában hagyta itt e földi küzdőteret. Április 3-án lehelte ki lelkét hosszas szenvedéses betegsége után, itthagyva feleségét és két kis gyermekét. Gondolkodó elme volt s gondolatait egy kis kötetben kiadott prédikációi őrzik meg az utókor számára. Különös szeretettel foglalkozott a szellemi nagyokkal és odaadással csüngött Böhm Károly egykori nemes alakján és bölcseleti rendszerén. Kiválóan szerette a természetet. Nyugalma legyen csendes, emléke áldott s özvegye és árvái találják meg vigasztalódásukat az isteni gondviselés jóságában és az emberek segitésében!

Harangszentelési ünnep Kökösben. Régi vágya teljesült a kökösi unitárius egyházközségnek, midőn a háboruba vitt nagy harangja helyett uj harangot szerzett. Az uj harang árát, mintegy 80.000 leut, a hivek vagyoni állapot szerint saját zsebükből adták össze. Annál szebb példája ez a hitükhöz és egyházukhoz való ragaszkodásnak, mert a nem egészen 400 lelket számláló egyházközség hivei pár év előtt, szintén a saját megterhelésük utján egy egészen uj orgonával diszitették fel templomukat. Érezték, hogy ma egy magyar felekezet tagjainak nincs szentebb kötelessége, mint tömörülni az egyházban, áldozni a hitért, mindent megtenni az anyaszentegyházért, melynek a szülők után legtöbbet köszönhet mindenki. A hitbuzgóság és egyházszeretet vezérli akkor, amikor csekély látszámuk ellenére önálló felekezeti iskolát tartanak fenn, tudva, hogy a jövő magyarságának tesznek ezzel megbecsülhetetlen szolgálatot. Az uj harang ünnepélyes felszentelése március hó 21-én volt, melyen az ünneplő gyülekezet tagjai mellett a református és g. keleti testvérfelekezetből is nagy számmal vettek részt. A zsufolásig megtelt templomban Kovács Lajos brassói unitárius lelkész tartotta a felavató beszédet. Áhitatos imája után az uj harang hivatását egy mélyértelmü prófétai mondás alapján a templomszeretetre, hithüségre és jótettek gyakorlására való emlékeztetésben jelölte meg. Meggyőzőleg mutatott reá, hogy a mai élet központja a templom kell hogy legyen és onnan kell kiindulnia az élet minden egészséges mozgalmának. A hithüség pedig olyan erénye kell hogy legyen mindenkinek, mely csak a halállal szünik meg. A hithüségnek pedig természetes gyümölcse a jótettek gyakorlása, az áldozatkészség fölemelő tudata. A hallgatóságra mély hatást gyakorló fejtegetés után a brassói ifjusági zenekar adott elő nagy gyakorlatra valló tudással egy szép klasszikus darabot. Benedek Gábor helybeli unitárius lelkész pedig ismertette az uj harang beszerzésének történetét, névszerint jelezve az uj harangért hozott áldozatokat. Meglepődve hallottuk, hogy az egyszerü falusi emberek közül többen ezrekre menő összeggel szerepeltek s hogy még a legszegényebbek sem maradtak ki az adakozók sorából. Csak éppen egy családnak a nevét nem lehetett hallani, azét, akinek példaadó tettével elől kellett volna járni, de elmaradni nem lett volna szabad. Egy kis lány sok érzéssel és nagy megértéssel szavalt el egy megható költeményt a harangról, mely után Végh Benjámin egyházköri esperes szivhez szóló szavakkal áldotta meg az uj harangot,

mely a hivek nagy buzgóságának és áldozatkészségének gyönyörü nyilvánulása. Az egész ünnepélyen az éneket Régeni Áron árkosi unitárius énekvezér-tanitó vezette s kezelte az orgonát mesteri módra. Délben mintegy 150 teritékes közebéd volt, melynek anyagát szintén a hivek adták össze ingyen. Este a községháza nagytermében a „Felhő Klári“ c. népszinmü került előadásra szokatlan érdeklődés mellett kitünő betanulással és müvészileg is számottevő sikerrel. A reggelig tartó tánchoz a zenét a brassói ifjusági zenekar szolgáltatta általános megelégedésre.

Éneklőmadaraink cimen hirdetett pályázat határidejét meghosszabbitom f. évi julius 15 déli 12 óráig. A pályamunkák az unitárius egyház irodájára küldendők a rendes feltételek szerint. Később érkező munkákat nem veszünk figyelembe. *Dr. Boros György.*

Nyugtázás. Az egylet pénztárába április 26-tól május 18-ig tagsági és előfizetői dijat fizettek: Csonka Ida Kolozsvár, özv. Bodor Istvánné Ujszékely, Fazakas Lajosné Nyárádszentmárton, Kovács Iduska Kolozsvár, Barla Károly Várfalva, Péterffi Áron Fogaras, Fekete Albertné, Cseh Mihályné, Pethő Ferencné Nyomát, Hegedüs Mihály, Dr. Taglich Samu, Sándor Gergely, Harkó Ferenc Brassó. ifj. Péterffy Sándorné Nagyajta, Sándor Gergely Kénos, Fülöp Domokos Muzsna, Máthé Sándor Bágyon 1926-ra. Nagy Balázs Torda, Radó Józsefné, Ehrenwerth Ignácné, Kelemen Jenő, Orend Jánosné, Simén András, Nagy Béla Segesvár 1925-re. Gál József Recsenyéd 1923—1924-re. Ifj. Gyarmathy Lajos Ujszékely, Szász Ilona Nyárádmogyorós, Unitárius Egyházközség Tordatur, Bálint Ödön, Unitárius Egyházközség Homoródkarácsonyfalva, Pálffy Zsigmond Mészkő, Kádár József Dés, Vári Domokos Lókod, Unitárius Egyházközség Muzsna 1924—1926-ra. Erős Sándor Komjátszeg, Török Ferenc Resica, Cseke András, Sófalvi András Segesvár, Matos Sándorné Medgyes, Horváth András, Konya Mariska Brassó, Sárosi József, Rava, Unitárius Egyházközség, Bartalis Márton, Bartha Ferenc, Zoltán Zsigmond, Vass Elek, Sándor Albert, id. Jakab Ferenc, Gedő András, Gedő József, Csiki Mózes, Csepregi Ferenc, Balogh Elek, Bartha József Városfalva, Gyöngyösi Gábor Sinfalva 1925—1926 ra. Ferenczy József Vajdahunyad 1923—1926-ra.

Alapitói dijban fizettek: Albert Dénes, Unitárius Egyházközség Kolozsvár, Unitárius Egyházközség Székelyderzs 500—500 L.-t. Kovács Margit Kolozsvár 100 L.-t. Özv. Velits Károlyné Pap Eszter néhai atyja Pap Mózes volt kolozsvári főgimnáziumi tanár emlékére 509 L.-t.

Kolozsvár, 1926 május 18-án.

Gálfi Lőrinc
pénztárnok.

Irodalom.

Hiszek egy Istenben. E cimen nemsokára egy könyv fog megjelenni Dr. Csiki Gábor tollából. A könyv öt fejezetből fog állani. A fejezetek cimei egyenként a következők: I. Hiszek egy Istenben. II. Hiszek Jézus Krisztusban, az élet örök eszményében. III. Hiszek a Szent lélekben. IV. Hiszek egy közönséges keresztény anyaszentegyházban. V. Hiszek az üdvösségben, melyet Isten a nemes léleknek ád. A könyv elé bevezető és ajánló sorokat a főtisztelendő püspök ur ir. A mű tartalmát az egyes fejezetek cimeiből is sejthetni. Ezuttal csak annyit árulunk el, hogy itt nem valami száraz dogmatikus könyvről van szó, amely csupán a teológusokat érdekelhetné, hanem sokkal inkább egy olyan munkáról, mely minden visszataszitó dogmatikus szőrszálhasogatást gondosan kerülve, csupán arra törekszik, hogy a modern unitárius vallás főbb tételeiről a müvelt nagy közönséget érdekes és vonzó nyelven tájékoztassa. Az efajta munkáknak az angol és amerikai unitáriusok bővében vannak. Nálunk a püspük ur „Unitárius kis tükre“ óta jóformán ez az ilyen irányu első kisérlet. Azért e könyvre már előre fölhivjuk vallásközönségünk figyelmét. *(ma)*

A régi kedves erkölcsi szabályokat a D. F. E. a nyári vasárnapi iskolák és a téli esték használatára kiadja. Kéri az elnökség lelkészeinket, sziveskedjenek tömeges megrendelésről gondoskodni. Minél többet rendelnek, annál kevesebbe kerül.

Dr. Boros György: Szivemet hozzád emelem, női imakönyv, **Csifó S.:** Szentábrahámi imádságos könyve, **Vári Albert:** Imádságos könyv, kaphatók szerkesztőségünkben.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

☞ *Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny“ ingyen jár!*

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Szerkesztik: Dr. Kiss Elek, Pap Domokos, Pálffi Márton, Dr. Varga Béla.

Előfizetési ár: Egész évre 40 L. Magyarországra 60 L. Egyes szám ára 5 L. Akik a 40 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin“-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 zs